

## **ФІНАНСИ ТА ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА**

**Алексєєнко В.Ю.**

*студентка,*

*Науковий керівник: Сибірянська Ю.В.*

*кандидат економічних наук, доцент,*

*Київський національний економічний університет*

*імені Вадима Гетьмана*

### **ПОДАТКОВІ ПРЕФЕРЕНЦІЇ У СТИМУЛЮВАННІ ІННОВАЦІЙ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ**

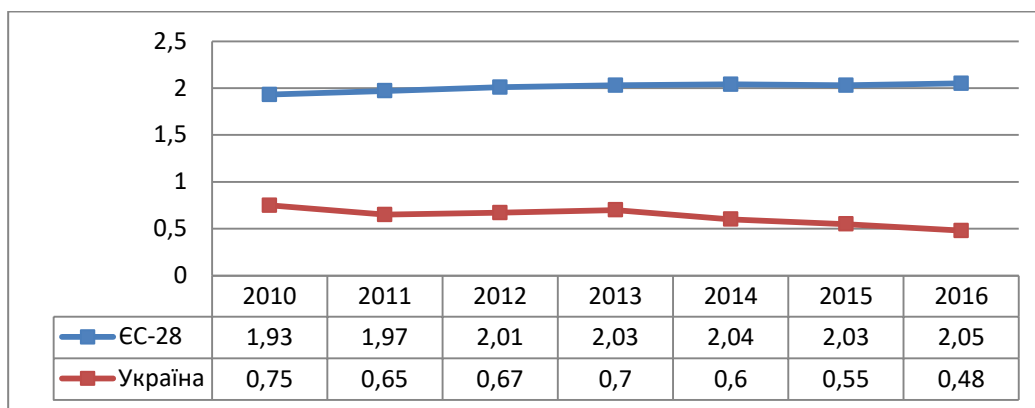
Економіка України сьогодні потребує потужного поштовху для розвитку, що дозволив би вирватися з рецесії. Очевидно, що для досягнення омріяного зростання, необхідно змінити вектор з сировинної економіки та підтримки аграрного сектору на креативні напрямки розвитку. Інновації – невід’ємна складова будь-якої розвинутої країни, тому й Україні необхідно відмовитися продукувати морально застарілі технології задля забезпечення конкурентоспроможності економіки. Досягти цього можна через впровадження вагомих стимулів для інноваційної діяльності малого та середнього бізнесу.

МСБ є рушієм економічного прогресу та основою для забезпечення економічного зростання країни, забезпечення високого рівня життя населення. Відповідно до даних Організації економічного співробітництва та розвитку, частка малого та середнього бізнесу у ВВП складає від 40 до 60 %, при цьому вони відповідальні за 70 % створених робочих місць, тоді як в Україні ці показники становлять 15% та 20% відповідно. [2].

За даними Всесвітньої організації інтелектуальної власності, яка охоплює 141 економіку, Україна посідає 64-е місце у рейтингу глобального інноваційного індексу 2015 року [4]. Лідери – Швейцарія, Великобританія, Швеція, Нідерланди, США створили добре інтегровані інноваційні екосистеми, де інвестиції в людський капітал разом із розвинутою інноваційною інфраструктурою сприяють високому рівню креативності. На рис. 1 зображено порівняння часток витрат на виконання науково-технічних робіт в Україні та ЄС, що вкотре доводить значну технологічну відсталість нашої країни.

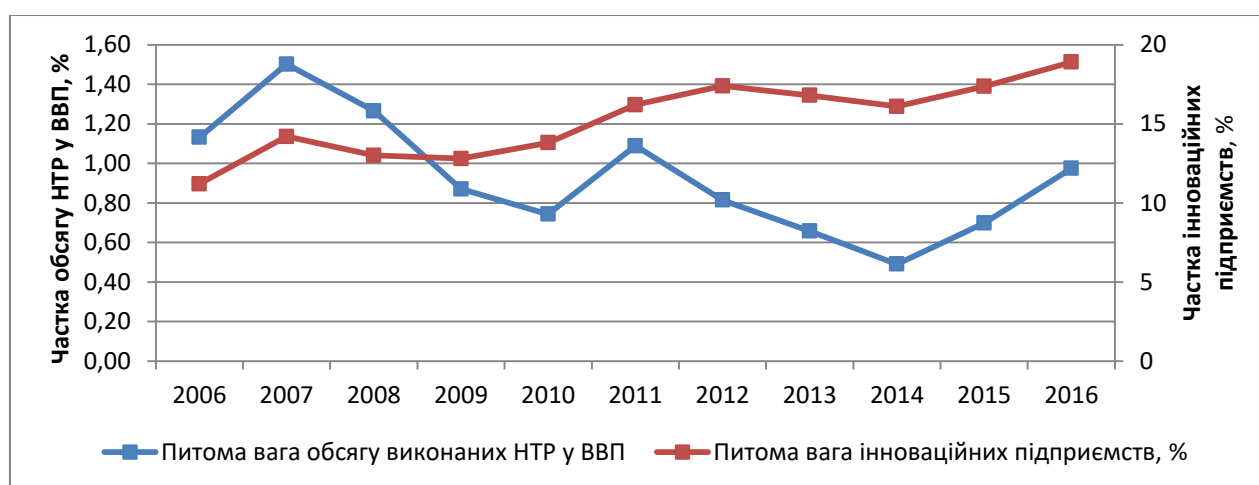
Незважаючи на розуміння важливої ролі інновацій, деякі країни мають складнощі, пов’язані з підвищенням їх ефективності. За даними Державного комітету статистики інноваційна діяльність в Україні у 2016 році охоплювала всього 834 підприємства, або 18,9% усіх промислових підприємств (рис. 2).

Станом на 2017 рік з 34 країн – членів ОЕСР 26 пропонують фіскальну підтримку підприємствам, які провадять інноваційну діяльність [2]. Проте створення сприятливих умов для інноваційної діяльності через фіскальні інструменти потребує досліджень зарубіжного досвіду, оскільки здобутки в інших країнах можуть бути визначальними.



**Рис. 1. Питома вага витрат на виконання НТР, % у ВВП**

Джерело: [9]



**Рис. 2. Динаміка частки обсягів НТР у ВВП та частки інноваційних підприємств в Україні в 2006–2016 рр.**

Джерело: сформовано автором на основі [8]

В результаті проведеного кореляційно-регресійного аналізу можна стверджувати про наявність сильного позитивного зв'язку між обраною факторною та результативною ознаками в усіх країнах, крім України (табл. 1, додаток 1). Це явна демонстрація того, що зростання валового внутрішнього продукту України значно менше обумовлено патентами, ніж в інших країнах. Тобто, на даний момент спроможність економіки України до зростання за допомогою технологічних інновацій обмежена, адже коефіцієнт кореляцій 0,421 означає слабку здатність патентів забезпечувати зростання ВВП в Україні, на відміну від вищерозглянутих країн.

Ключовим елементом, який допомагає компанії досягти конкурентної переваги, є інновації. Глобальна конкуренція зумовлює виробництво унікальних продуктів та послуг. Податкові стимули в галузі науки, досліджень та розвитку є важливими для стимулювання інновацій. Спираючись на досвід Польщі, необхідно вводити конкретні пільги з податку на прибуток для інноваційних підприємств для підвищення конкурентоспроможності окремих секторів економіки, і в цілому держави. Ефективним є надання податкових преференцій для підприємств у спеціальних економічних зонах.

Таблиця 1

**Сила кореляції між ВВП за паритетом купівельної спроможності, у постійних цінах 2011 р та кількістю виданих патентів, 2005–2015 рр.**

| Країна    | Коефіцієнт кореляції |
|-----------|----------------------|
| США       | 0,987                |
| Туреччина | 0,969                |
| Польща    | 0,953                |
| Німеччина | 0,856                |
| Литва     | 0,691                |
| Україна   | 0,421                |

*Джерело: розраховано автором на основі [4]*

Якщо ми хочемо врятувати країну від економічного колапсу – варто перетворити захист інтересів малого і середнього бізнесу в національну ідею. Для удосконалення механізмів стимулювання інновацій необхідно внести зміни до ПКУ, передбачивши зарахування на спеціальний рахунок інноваційних підприємств, що реалізують інноваційні проекти в межах технопарків, 50 % від податку на прибуток, що був одержаний від виконання інноваційних проектів, за умови використання його виключно на фінансування інноваційної та науково-технічної діяльності, розширення власних науково-технологічних і дослідно-експериментальних баз; розробити комплекс інструментів державної підтримки інноваційної діяльності малих та середніх підприємств, зокрема, створити окрему інституцію підтримки інноваційних підприємств, що здійснює придбання активів до 50 % від вартості проекту через відкритий конкурс.

**Список використаних джерел:**

1. Effectiveness of tax incentives for venture capital and business angels to foster the investment of SMEs and start-ups. Working paper № 68–2017.
2. Financing SMEs and Entrepreneurs 2017: An OECD Scoreboard, OECD Publishing, Paris, 2017. [http://dx.doi.org/10.1787/fin\\_sme\\_ent-2017-en](http://dx.doi.org/10.1787/fin_sme_ent-2017-en)
3. The World Bank. Data catalog // The World Bank <http://data.worldbank.org>
4. Innovation Index, World Intellectual Property Organisation, 2015. [http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo\\_gii\\_2015.pdf](http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_gii_2015.pdf)
5. Клепанчук О.Ю. Зарубіжний досвід державної підтримки розвитку малого підприємства та можливості його використання в Україні / О. Ю. Клепанчук / Наукове товариство Івана Кушніра. – 2015. – 15–19 ст.
6. Геєць В. «Інноваційна Україна – 2020»: основні положення національної доповіді. Стенограма наукової доповіді на засіданні Президії НАН України 13.05.2015 р. // Вісник НАН України. – 2015. – № 7. – С. 18–22.
7. Державний комітет статистики України: <http://www.ukrstat.gov.ua>
8. Офіційний сайт Статистики Євростату: [www.ec.europa.eu](http://www.ec.europa.eu).

Додаток 1

**Динаміка патентів-Х та ВВП-У (млрд. дол. США) у постійних цінах 2011 р., протягом 2005–2015 рр.; коефіцієнти кореляції між даними показниками для обраних країн**

|       | США     |          | Туреччина |         | Польща |        | Німеччина |         | Литва |       | Україна |        |
|-------|---------|----------|-----------|---------|--------|--------|-----------|---------|-------|-------|---------|--------|
|       | Х       | У        | Х         | У       | Х      | У      | Х         | У       | Х     | У     | Х       | У      |
| 2005  | 383,242 | 14705,57 | 1,242     | 1028,04 | 2,55   | 648,32 | 153,634   | 3127,59 | 76    | 60,71 | 3,957   | 342,2  |
| 2006  | 404,26  | 15097,71 | 1,642     | 1098,91 | 2,65   | 688,46 | 160,589   | 3243,31 | 75    | 65,21 | 3,912   | 367,18 |
| 2007  | 437,353 | 15366,23 | 2,397     | 1150,22 | 2,85   | 738,05 | 163,779   | 3349,06 | 101   | 72,44 | 4,139   | 396,19 |
| 2008  | 428,881 | 15321,42 | 3,037     | 1157,79 | 3,10   | 766,98 | 171,835   | 3385,31 | 134   | 74,34 | 3,409   | 405,3  |
| 2009  | 397,919 | 14896,17 | 3,319     | 1101,92 | 3,55   | 787,18 | 162,332   | 3195,09 | 139   | 63,33 | 2,868   | 345,32 |
| 2010  | 433,199 | 15273,33 | 4,211     | 1202,82 | 4,06   | 816,3  | 173,619   | 3325,45 | 174   | 64,37 | 3,038   | 359,82 |
| 2011  | 440,632 | 15517,93 | 5,283     | 1308,34 | 4,90   | 857,19 | 175,606   | 3447,16 | 142   | 68,26 | 3,318   | 378,53 |
| 2012  | 473,489 | 15863,05 | 5,983     | 1336,18 | 6,04   | 870,57 | 183,048   | 3461,13 | 196   | 70,88 | 3,069   | 379,29 |
| 2013  | 501,162 | 16099,33 | 5,793     | 1392,2  | 6,03   | 881,58 | 184,493   | 3471,44 | 220   | 73,39 | 3,499   | 379,29 |
| 2014  | 509,521 | 16490,19 | 6,495     | 1434,24 | 6,17   | 910,52 | 179,506   | 3526,97 | 254   | 75,62 | 2,99    | 354,26 |
| 2015  | 529,632 | 16890,24 | 7,287     | 1491,4  | 7,01   | 943,75 | 175,057   | 3586,5  | 275   | 76,82 | 2,878   | 319,18 |
| $r^2$ | 0,987   |          | 0,969     |         | 0,953  |        | 0,856     |         | 0,691 |       | 0,421   |        |

Джерело: WIPO (Всесвітня організація інтелектуальної власності)

Додаток 2

**Частка НТР у ВВП, частка інноваційних підприємств, динаміка ВВП та витрат на НТР протягом 2006–2016 рр.**

| Рік  | Частка виконаних НТР у ВВП, % | Частка інноваційних підприємств, % | ВВП, млн грн | Загальна сума витрат на НТР, млн грн |
|------|-------------------------------|------------------------------------|--------------|--------------------------------------|
| 2006 | 1,13                          | 11,2                               | 544153       | 6160                                 |
| 2007 | 1,50                          | 14,2                               | 720731       | 10821                                |
| 2008 | 1,27                          | 13                                 | 948056       | 11994,2                              |
| 2009 | 0,87                          | 12,8                               | 913345       | 7949,9                               |
| 2010 | 0,74                          | 13,8                               | 1082569      | 8045,5                               |
| 2011 | 1,09                          | 16,2                               | 1316600      | 14333,9                              |
| 2012 | 0,81                          | 17,4                               | 1408889      | 11480,6                              |
| 2013 | 0,66                          | 16,8                               | 1454931      | 9562,6                               |
| 2014 | 0,49                          | 16,1                               | 1566728      | 7695,9                               |
| 2015 | 0,70                          | 17,36                              | 1979458      | 13813,7                              |
| 2016 | 0,97                          | 18,9                               | 2383182      | 23229,5                              |

Джерело: Державний комітет статистики України